

Delkurs 2 – Greta

Cirkulär ekonomi

1. Vad är skillnaden mellan linjär ekonomi, återvinningsekonomi och cirkulär ekonomi?

Linjär ekonomi – baseras på tankesättet att jordens resurser skulle vara oändliga: konstant utvinna nya naturresurser, använda produkten under begränsad tid, slänga och köpa nytt.

Återvinningsekonomi – avfallet återvinns i så stor mån som möjligt.

Cirkulär ekonomi – miljöpåverkan minskas i alla steg av produktens liv genom ett kretsloppstänk: produkter tillverkas genom miljöeffektiv produktion, avfall förhindras genom reparation och återbruk och materialen tas hand om för att kunna återanvändas i produktion.

2. Resonera kring huruvida följande (välj ut några eller alla) är cirkulära eller ej:

Tycker exemplen visar att få produkter är cirkulära i sig, utan det krävs insyn och omställning i hela produktionskedjan för att något ska kunna vara cirkulärt.

- Sugrör av bambu/glas/metall

Beror dels på hur materialen i sugrören är framtagna – är de tillverkade av återvunnen metall? Ekologisk bambu? Har läst att bambu går att materialåtervinna eller kompostera, men de flesta hemsidor för återvinningscentraler skriver att bambuprodukter ska sorteras som brännbart. Egentligen är det ju bara lättare att hoppa över sugröret helt.

- Skräddare

En skräddare som kan reparera eller sy om gamla plagg kan vara en viktig del i ett cirkulärt samhälle och minska mängden nyproducerade kläder i omlopp. Men vilket material som skräddaren använder spelar också roll.

- En hyrbil

Oavsett om jag äger eller hyr bilen släpper den ut koldioxid när jag kör den. Men om jag bara hyr bil när jag behöver det kan jag kanske det blir färre bilar i omlopp vilket kan minska på utsläppen och materialanvändningen i själva bilproduktionen. För att det skulle vara cirkulärt hade det även krävts att hyrbilsfirman tar hand om bilarna när de går sönder. Hamnar bilen direkt på skroten eller har hyrfirman något ansvar för att se till att materialen i bilen återvinns/återanvänds på bästa sätt?

- En elbil

För att vara cirkulärt måste ju både tillverkningen, användningen och återvinningen ha kretsloppet i åtanke. I nuläget har utvinningen av materialen som krävs till elbilens batteri stor miljöpåverkan. För att kunna vara cirkulär måste det även finnas en pålitlig plan för t.ex. hur batteriet kan återanvändas när bilen skrotas. Under användningen är det inte heller säkert att bilen laddas med grön el.

- En bärkasse i återvunnen textil

Här är tillverkningsmaterialet återvunnet vilket rimmar med cirkulärt tänkande. Men det tar ju fortfarande energi att tillverka kassen. Därför spelar det också roll hur jag som konsument använder den – är det en gång eller hundra gånger, och köper jag en ny tygkasse varje gång jag är i mataffären eller har jag med mig samma?

- En menskopp

Menskoppen går att använda flera gånger vilket minskar användandet av engångsprodukter. För att bedöma hur cirkulär produkten är spelar det roll vilket material menskoppen är tillverkad i. I slutänden måste jag som konsument också ta ansvaret för att materialet återvinns.

3. Välj ut ett cirkulärt företag (från exempel i presentationen, eller annat) och förklara hur de jobbar med en cirkulär affärsmodell.

Ikea har ett uttalat mål för att innan 2030 bli ett cirkulärt företag och producera 100 procent cirkulära produkter, där de pratar om cirkulärt som "råmaterial – återvunna – återskapade – renoverade – återbrukade". När det kommer till material skriver de att i nuläget är "60 procent av IKEAs sortimentet baseras på förnybara material, som trä och bomull, och att mer än 10 procent av produkterna innehåller återvunna material". Bomull har å andra sidan en väldigt hög miljöpåverkan under odlingen så även om det är ett förnybart material betyder inte det att det är bra för miljön. När det kommer till själva produktdesignen skriver de att en del av den cirkulära satsningen handlar om att möbler ska vara lättare att ta isär för reparation. En annan del av satsningen är ökad andrahandsförsäljning.

<https://www.ikea.com/se/sv/this-is-ikea/sustainable-everyday/lat-oss-bli-cirkulenter-sa-att-saker-vi-aelskar-kan-anvaendas-laengre-pub9750dd90>

Oavsett vad man tycker om IKEAs hållbarhetsplan är det ett företag som vill gå med vinst och ingen miljöorganisation. Jag tycker författarna till den här artikeln (<https://www.theguardian.com/sustainable-business/2017/jul/14/circular-economy-not-magical-fix-environmental-woes-global-corporations>) skriver tänkvärt om att i stället inkludera en större politisk vision, och höja blickarna från storföretagsperspektivet, när vi diskuterar cirkulär ekonomi:

"To truly flourish, the circular economy needs to be part of a bigger effort to tackle economic growth, wasteful consumerism and undemocratic power structures in the global economy. It needs to be geared to the real needs of all people rather than the excessive consumption of a few, and to be underpinned by more cooperative mechanisms rather than controlled by a small number of powerful companies."

4. Välj ut ett av begreppen "modulär design", "remake"/"återbruk", eller "biobaserade råvaror" och resonera kring hur det kan främja en cirkulär ekonomi.

Modulär design innebär att produkten är designad i delar som går att bygga om, byta ut och reparera. Om produkten går sönder behöver jag alltså inte byta ut hela. Om mitt behov av produkten förändras kan jag bygga om eller uppgradera vissa av delarna.

För en cirkulär ekonomi innebär detta att om en produkt går sönder är det effektivt och enkelt att reparera den. Även om jag behöver slänga delen som inte fungerar så behöver jag inte slänga hela produkten. Det minskar avfallet och bidrar till att utvunna material används längre.